

CH 07/0937

ODJEL ZA LICENCIRANJE KLUBOVA

Klubovima koji su podnijeli molbu za licencu za UEFA i Prvu HNL za natjecateljsku 2009/10. godinu

Zagreb, 24.03.2009.

Broj: LIC-451/09

- emailom
- HNS Glasnik

Cirkularno pismo br. 25

Predmet: **UEFINA UPUTA BR. 1/2009**

- **FINANCIJSKI KRITERIJI – F.01 – Godišnji financijski izvještaji RIZICI VREMENSKE NEOGRANIČENOSTI POSLOVANJA I LIKVIDNOSTI**

Poštovani,

U pravitku vam dostavljam UPUTU BR. 1/2009 koju je izdala UEFA 20.03.2009. u svezi Financijskih kriterija Pravilnika o licenciranju – **RIZICI VREMENSKE NEOGRANIČENOSTI POSLOVANJA I LIKVIDNOSTI**.

Naime, suočeni s trenutnim ekonomskim uvjetima i činjenicom da se u posljednjih nekoliko mjeseci gospodarsko okruženje pogoršalo i da je nekoliko gospodarstava ušlo u razdoblje recesije, te da novonastale okolnosti dovode do povećanja rizika u svezi *vremenske neograničenosti poslovanja i likvidnosti*, UEFA je izdala ovu uputu kako bi dodatno potaknuli i pomogli davateljima licence u ocjenjivanju klubova u pogledu natjecateljske 2009/10. godine.

Pozivamo vas da u vašim klubovima na razini uprave, direktora i financijskog direktora pomno proučite ovu uputu i primjenjujete u pripremi godišnjih financijskih izvještaja i posebno ažuriranja budućih financijskih podataka. Ovu uputu molimo da prosljedite revizorima koje je vaš klub angažirao za poslove revizije godišnjih financijskih izvještaja kluba.

Podsjećamo vas na obveze iz kriterija F.07 – *Obveza ažuriranja budućih financijskih podataka*, koji su obvezni poštivati i primjenjivati svi primatelji licence za UEFA i Prvu HNL za natjecateljsku 2009/10. godinu. O rokovima za dostavu ažuriranih financijskih podataka obavijestiti ćemo vas posebnim cirkularnim pismom.

Uz sportski pozdrav,

Rukovoditelj licenciranja

Ivančica Sudac

Glavni tajnik

Zorislav Srebrić, s.r.

Privitak: UEFA Uputa br. 1/2009

Uputa br. 1/2009

Poglavlje: FINANCIJSKI KRITERIJI
Kriterij: Godišnji financijski izvještaji / Financijski izvještaji za međurazdoblje
Predmet: **RIZICI VREMENSKE NEOGRANIČENOSTI POSLOVANJA I LIKVIDNOSTI**
Datum: 20.03.2009.

Svrha

Svrha ovih uputa je dati upute davateljima licence, klubovima i njihovim revizorima o novim i hitnim pitanjima. One su više poticajne, nego propisane i iznose dobru praksu. Svrha im je da budu od pomoći davateljima licence u ocjenjivanju klubova u pogledu natjecateljske 2009/10.godine, kao i predviđanju financijskih pitanja koja se mogu pojaviti tijekom licencirane natjecateljske 2010/11. godine.

Uvod

1. Trenutni ekonomski uvjeti predstavljaju posebne izazove svima koji su uključeni u godišnje izvještaje i obračune. U posljednjih nekoliko mjeseci gospodarsko okruženje se pogoršalo i nekoliko je gospodarstva ušlo u razdoblje recesije. Gospodarsko okruženje dovodi do dodatnih neizvjesnosti u pogledu:
 - a) opredjeljenja banaka u svezi zajmova i općenito raspoloživosti financijskih sredstava;
 - b) učinak recesije na poslovanje klubova; i
 - c) učinak recesije na protustranke, uključujući komitente i dobavljače.

Ovi uvjeti će kreirati velik broj izazova u odnosu na one koji pripremaju financijske izvještaje i njihove revizore. Jedna od posljedica koja se očekuje je povećanje iskazivanja rizika u svezi vremenske neograničenosti poslovanja i likvidnosti u godišnjim izvještajima i obračunima. Kao rezultat toga, sadašnji uvjeti predstavljati će izazove za sve uključene strane:

- direktori klubova trebati će osigurati da su se temeljito pripremili za njihovo ocjenjivanje u odnosu na vremensku neograničenost poslovanja i da su osigurali odgovarajuće podatke;
 - revizori će trebati osigurati da su u cijelosti procijenili vremensku neograničenost poslovanja i da kada je to potrebno u svojim revizorskim izvješćima upućuju na vremensku neograničenost poslovanja; i
 - davatelji licence će prije donošenja odluka o licencama trebati biti spremni pročitati sve relevantne podatke u godišnjim izvještajima i obračunima.
2. Svrha ovog dokumenta je pomoći direktorima, revizorskim komisijama i davateljima licence tijekom nadolazeće izvještajne natjecateljske godine. On ne predstavlja nikakav novi zahtjev, ali u trenutnim gospodarskim uvjetima naglašava značaj jasnog iskazivanja rizika u svezi vremenske neograničenosti poslovanja i likvidnosti.

3. Vremenska neograničenost poslovanja je temeljni računovodstveni koncept koji naglašava pripremu godišnjeg izvještaja i obračuna za sve klubove koji podnose molbu za licencu. Sukladno Uefinom Pravilniku o licenciranju klubova direktori moraju pripremiti godišnje financijske izvještaje koji moraju biti predmetom revizije. Potrebno je da oni njima budu zadovoljni i da mogu razumno zaključiti da je primjereno da godišnje financijske izvještaje pripreme na osnovu vremenske neograničenosti poslovanja. Revizori pak trebaju razmotriti sposobnost kluba da nastavi svoju poslovnu egzistenciju u doglednoj budućnosti.
4. Gospodarski uvjeti s kojima se suočavaju mnogi klubovi dovode do potrebe za pažljivim razmatranjem direktora kada ocjenjuju da li je za njih razumno da kao osnovu računovodstva koriste vremensku neograničenost poslovanja i da li su u svezi tog rizika i drugih neizvjesnosti iskazani primjereni podaci. Dobro upućivanje na ove izazove prije pripreme godišnjih izvještaja i obračuna može pomoći izbjegavanju problema u zadnji čas, a koji mogu nepotrebno uznemiriti investitore i vjerovnike. Trenutno „stiskanje“ novčanih tokova znači da ove godine za mnogo više subjekta rizici likvidnosti mogu postati materijalni rizici. Kao posljedica toga, veći broj klubova treba iskazati relevantne podatke u svezi rizika likvidnosti.

Direktori klubova

5. Računovodstveni standardi (npr. IFRS), kao i pravilnik o licenciranju klubova od direktora zahtijevaju da:
 - a) u pripremi financijskih izvještaja procijene sposobnost kluba da nastavi vremenski neograničeno poslovati, i
 - b) pri izradi svojih procjena sposobnosti vremenske neograničenosti poslovanja iznesu sve neizvjesnosti kojih su direktori svjesni, a koje sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja kluba mogu dovesti u značajnu sumnju.
6. Najbolja praksa za direktore je da pri izradi svojih procjena primjenjuju odgovarajući stupanj strogosti i formalnosti te sugerira direktorima da svoju procjenu vremenske neograničenosti poslovanja planiraju čim ranije i praktičnije, uključujući i odluku o podacima koje treba pripremiti (kao što su dokumenti uprave) i procese i procedure koje će provoditi (akcijski plan za poboljšanje situacije).
7. Sadašnji uvjeti mogu ograničiti raspoloživost financijskih sredstava od komercijalnih protustranaka (uključujući dobavljače i komitente) i davatelja financijskih sredstava. Nadalje, zajmodavci mogu zauzeti nepovoljniji stav prema riziku kada se razmatra da li osigurati ili obnoviti financijske pogodnosti te prema tome mogu postaviti nove uvjete koji mogu utjecati na klub i njegove komercijalne partnere. U sadašnjim gospodarskim uvjetima potrebno je stoga da direktori klubova na odgovarajući način iskažu rizike likvidnosti i neizvjesnosti.
8. Rizik likvidnosti je rizik s kojim će se pravni subjekt teško suočiti u ispunjavanju svojih financijskih obveza. IFRS 7 na primjer traži da kad postoji materijalni financijski rizik pravni subjekt izradi i kvalitativne i kvantitativne podatke u pogledu rizika likvidnosti. Kada je rizik likvidnosti materijalan, IFRS 7 traži:

- Prezentaciju podataka koje korisnicima omogućuju procjenu prirode i opsega izloženosti subjekta riziku likvidnosti;
 - Narativna objašnjenja o nastanku rizika likvidnosti u poslovanju i kako se njime upravlja;
 - Sažetak brojčanih podataka o riziku likvidnosti utemeljenih na podacima koji su predočeni osoblju ključnog menadžmenta, često Uprava direktora; i
 - Određena obvezna priprema podataka kao što su analiza dospijuća financijskih obveza.
9. Podaci koje traži IFRS 7 dopunjuju se podacima koji se traže drugim IFRS standardima. Na primjer, IAS 7 (Izvještaj o novčanom toku) zahtijeva iskazivanje nepovučениh posuđenih sredstava kada je to relevantno za korisnikovo razumijevanje financijskog položaja i likvidnosti pravnog subjekta, dok IAS 1 zahtijeva iznošenje podataka u svezi propusta i kršenja rokova i uvjeta zajmova.
10. U oblikovanju svojih zaključaka u svezi vremenske neograničenosti poslovanja direktori će trebati ocijeniti koji od tri potencijalna ishoda odgovara specifičnim okolnostima grupe i tvrtke. Direktori mogu zaključiti da:
- Nema materijalnih neizvjesnosti koje dovode u značajnu sumnju sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja pravnog subjekta;
 - Postoje materijalne neizvjesnosti koje dovode u značajnu sumnju sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja pravnog subjekta; ili
 - Korištenje vremenske neograničenosti poslovanja kao osnove nije adekvatna.
11. Preporuča se direktorima klubova da pripreme nacrt relevantnih iskazivanja o rizicima vremenske neograničenosti poslovanja i likvidnosti o kojem treba raspraviti s revizorom (i davateljem licence) prije završetka financijske godine. Takvi razgovori mogu pomoći revizoru (davatelju licence) da planira svoje revizorske procedure i na minimum svedu rizik revizora za kvalifikaciju svog mišljenja na osnovama ograničenosti opsega ili neslaganje zbog neadekvatnog iznošenja podataka. To može također potaknuti direktore da razviju realne preventivne akcijske planove, tamo gdje su oni potrebni.
12. Bez obzira ranije razgovore između kluba i njegovih revizora (davatelja licence), i direktori i revizori trebaju uzeti u obzir naknadni razvoj događaja budući da konačne procjene vremenske neograničenosti poslovanja trebaju biti napravljene na datum kada direktori odobravaju godišnje izvještaje i obračune, uzimajući u obzir aktualne relevantne činjenice i okolnosti.
13. Direktori klubova trebaju u pregledu uprave objasniti načelne rizike i neizvjesnosti s kojima se klub suočava a koje su nastale iz sadašnjih teških gospodarskih uvjeta i kako direktori namjeravaju odgovoriti na te rizike i neizvjesnosti. Pitanja koja mogu zahtijevati iskazivanja ovise o individualnim činjenicama i okolnostima i mogu uključivati:
- Neizvjesnosti u svezi sadašnjih financijskih aranžmana (preuzeti ili nepreuzeti);
 - Potencijalne promjene u financijskim aranžmanima kao što su kritični ugovori i bilo kakve potrebe da se povećaju razine zajmova;

- Rizici koji nastaju iz trenutnih kreditnih aranžmana (uključujući i sposobnost osiguranja kada je relevantno), bilo s komitentima ili dobavljačima;
- Ovisnost o ključnim dobavljačima i komitentima;
- Neizvjesnosti koje su nastupile kao rezultat potencijalnog učinka gospodarske perspektive na poslovne aktivnosti.

Revizori

14. Rizici koji nastaju iz trenutnih gospodarskih okolnosti djeluju na velik broj različitih aspekata financijskih izvještaja, na primjer gospodarski uvjeti mogu utjecati na pitanja kao što su zastarijevanje zaliha, smanjenje boniteta i novčane tokove, koji mogu utjecati na sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja kluba. Važno je da se procjene revizora o takvim pitanja temelje na konzistentnim temeljnim podacima i gledištima.

15. Zbog značaja i prodorne prirode trenutnih gospodarskih okolnosti revizori ih trebaju uzeti u obzir u svim fazama budućih revizija i naročito kada:

- izrađuju procjenu rizika tijekom procesa planiranja i ponovnu procjenu onih rizika tijekom revizije;
- obavljaju revizijske procedure kako bi odgovorili na procijenjene rizike;
- ocjenjivanje rezultata revizorskih procedura (uključujući kao dio svakog angažmana uvida u kvalitetu kontrole); i
- formiranje mišljenja o financijskim izvještajima.

16. Sugerira se da revizor razmotri adekvatnost pretpostavki koje su direktori koristili u procjenama vremenske neograničenosti poslovanja u pripremi financijskih izvještaja i razmotri da li postoje materijalne neizvjesnosti u sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja pravnog subjekta koje treba iskazati u financijskim izvještajima. Da bi se ispunio ovaj zahtjev, revizorske procedure će sadržavati:

- ocjenu načina na koji su za direktore bili zadovoljavajući da u pripremi financijskih izvještaja vremensku neograničenost poslovanja usvoje kao osnovu:
 - Analiza i razgovor s menadžmentom o novčanom toku, dobiti i ostalim relevantnim predviđanjima.
 - Pregled uvjeta i rokova ugovora o zajmu i utvrđivanje da li neki od njih mogu biti prekršeni.
 - Čitanje zapisnika sa sjednica dioničara, onih koji sudjeluju u upravljanju i relevantnih komisija radi povezivanja s financijskim poteškoćama.
 - Uvid u događaje nakon završetka razdoblja da bi se identificirali oni koji mogu umanjiti ili na drugi način utjecati na sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja pravnog subjekta.

Kada je analiza novčanog toga značajan faktor u razmatranju budućih ishoda budućih događaja ili uvjeta, revizor uzima u obzir:

- i. pouzdanost informacijskog sustava pravnog subjekta za dobivanje takvih informacija; i
- ii. da li postoji odgovarajuća potpora za pretpostavke na kojima počivaju prognoze.

(b) zaključak da li se one podudaraju sa stajalištima direktora:

- i. ocjenjivanje pretpostavki o sposobnosti vremenske neograničenosti poslovanja uključuje davanje procjene u određeno vrijeme o budućim ishodima događaja ili uvjeta koji sami po sebi neizvjesni. Općenito stupanj neizvjesnosti zajedno s ishodom događaja ili uvjeta više se povećava što se dalje u budućnost daje procjena o ishodu događaja ili uvjeta. Svaka procjena o budućnosti temelji se na raspoloživim dokazima i razumnim pretpostavkama o ishodu budućih događaja koje su date u vrijeme kada je procjena obavljena.
- ii. Osnova za zaključak revizora su informacije na kojima su direktori temeljili svoje procjene i njihovi zaključci, uključujući kada je to primjenjivo i savjet koji je dobiven od vanjskih savjetnika uključujući odvjetnike. U ocjenjivanju procjene direktora, revizor razmatra proces koji su slijedili u izradi svoje procjene, pretpostavke na kojima se temelji procjena i njihove planove za buduće aktivnosti. Revizor razmatra da li je procjena uzela u obzir sve relevantne informacije koje su revizoru poznate kao rezultat revizije.
- iii. Tamo gdje postoje događaji ili stanja koja dovode u značajnu sumnju sposobnost subjekta da nastavi vremenski neograničeno poslovati, revizor ocjenjuje planove direktora za buduće aktivnosti, uključujući planove za likvidaciju imovine, posudbu sredstava ili restrukturiranje dugova, smanjenje ili odgodi troškova, ili povećanje kapitala.

(c) ocjenjivanje da li financijski izvještaji sadrže odgovarajuće podatke u svezi vremenske neograničenosti poslovanja:

- i. Razvoj računovodstvenih standarda, uključujući one koje se odnose na rizike likvidnosti, zajedno sa trenutnim gospodarskim uvjetima za koje se može očekivati da će dovesti do porasta broja godišnjih izvještaja tvrtke i obračuna uključujući objavljivanja u pogledu likvidnosti i vremenske neograničenosti poslovanja.
- ii. Ključna kvaliteta informacija koje se navode u financijskim izvještajima je su one lako razumljive korisnicima. U pregledu iznensnih objavljivanja revizor razmatra da li bilješke uz financijske izvještaje dane uz primarne financijske izvještaje predstavljaju istinit i fer prikaz. Razumljivost objavljivanja predstavlja značajan čimbenik u određivanju da li financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz.
- iii. Revizorske procedure uključuju razmatranje sposobnosti kluba da nastavi svoje operativno postojanje u doglednoj budućnosti. Isto tako, to iziskuje razmatranje i sadašnjih i vjerojatnih budućih okolnosti poslovanja i okruženja u kojem tvrtka posluje. Revizor može zaključiti da bi bilo primjereno zahtijevati od direktora da daju pisana očitovanja o posebnim pitanjima vezanih za njihove pretpostavke i planove. Korisno je da ova očitovanja sadrže i potvrdu u pogledu cjelovitosti datih informacija koje su date revizoru u pogledu događaja i uvjeta vezanih za vremensku neograničenost poslovanja na datum odobrenja financijskih izvještaja

odobreni ili usvojeni. Općenito, veći rizici koji nastaju iz sadašnjih gospodarskih okolnosti zahtijevat će više revizorskih dokaza.

(d) određivanje implikacija za revizorsko izvješće o financijskim izvještajima:

- i. Revizijski standardi se odnose na veći broj različitih revizorskih izvještaja ovisno o specifičnim činjenicama i okolnostima. Revizori mogu zaključiti da je potrebno da kvalificiraju svoje mišljenje, ne izraze mišljenje, izdaju negativno mišljenje ili modificiraju svoje izvješće uključujući naglasak na određeni prikaz.
- ii. Na primjer, ukoliko revizori zaključče da podaci u svezi vremenske neograničenosti poslovanja nisu primjereni zahtjevima računovodstvenih standarda, uključujući potrebu da financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz, od njih se traži ili da izraze kvalificirano ili negativno mišljenje, ovisno o slučaju. Izvješće također mora sadržavati poseban naglasak na činjenicu da postoji materijalna neizvjesnost koja može dovesti do značajne sumnje u vremensku neograničenost poslovanja pravnog subjekta.
- iii. Ukoliko revizor zaključči da postoji materijalna neizvjesnost koja dovodi do značajne sumnje u sposobnost subjekta da nastavi vremenski neograničeno poslovati, i ove su neizvjesnosti bile primjerenom prikazane u financijskim izvještajima, potrebno je da on modificira svoje izvješće uključivanjem naglaska na određeni prikaz.
- iv. Ono što čini materijalnu neizvjesnost koja može dovesti do značajne sumnje u sposobnost vremenske neograničenosti poslovanja pravnog subjekta je procjena koja ne uključuje samo
 - (a) prirodu i materijalnost događaja ili uvjeta koji dovode do neizvjesnosti, nego također i
 - (b) sposobnost subjekta da usvoji strategije koje umanjuju neizvjesnost.

Računovodstveni standardi ne definiraju što čini „materijalnu neizvjesnost“. Međutim, utvrđivanje da li materijalna neizvjesnost postoji uključuje procjenu

- a. vjerojatnosti nastanka događaja ili uvjeta; i
- b. njihov učinak.

Ocjena ovih elemenata može zahtijevati visok stupanj procjene i direktora i naknadno revizora ovisno o individualnim okolnostima kluba.

Primjeri mogućih događaja ili uvjeta koji mogu dovesti do poslovnih rizika, koji pojedinačno ili kolektivno mogu dovesti do značajne sumnje pretpostavku o vremenskoj neograničenosti poslovanja su:

- neto obveze ili sadašnje stanje obveza.
- Negativni operativni novčani tokovi.
- Dugoročne zajmovi čije se dospelje približava bez realnih izgleda za njihovo produženje ili otplatu, ili pretjerano oslanjanje na kratkoročne zajmove da bi se financirala dugoročna imovina.
- Dospeljeće velike otplate duga kada je za nastavak postojanja subjekta potrebno refinanciranje.
- Nesposobnost poštivanja rokova ugovora o zajmu ili redovito plaćanje vjerovnicima po dospeljeću.

Prije opisani negativni čimbenici mogu se umanjiti drugim povoljnim čimbenicima. Na primjer, rezultat nemogućnosti subjekta da otplaćuje svoje dugove iz operativnih novčanih tokova može se uravnotežiti planovima menadžmenta da održe adekvatne novčane tokove alternativnim načinima, kao što je prodaja imovine (npr. igrači), reprogramiranje otplate zajmova, ili stjecanje dodatnog kapitala. Slično, gubitak glavnog dobavljača može biti umanjeno raspoloživošću primjerenih izvora. Kada subjekt tvrdi da je osigurao alternativne strategije za prevladavanje negativnih čimbenika, revizor ocjenjuje učinkovitost takvih strategija i sposobnost uprave da ih realizira.

Ukoliko revizor u ocjeni alternativnih strategija, smatra da su:

- a) realni;
- b) razumno je za očekivati da će riješiti bilo koji predviđeni problem; i
- c) da je vjerojatna učinkovitost strategija koje su postavili direktori;

revizor može odlučiti da nije potrebno uključiti naglasak na određeni prikaz u revizorskom izvješću.

Davatelji licence

17. Davatelji licence će morati biti spremni pročitati sve relevantne informacije u godišnjim izvještajima i obračunima prije donošenja odluka o licencama.
18. U tom pogledu, preporuča se da direktori klubova daju davatelju licence prethodne obavijesti o godišnjim rezultatima i obavijeste ih o potencijalnim pitanjima koja se mogu pojaviti u pogledu vremenske neograničenosti poslovanja i likvidnosti. Ako je data takva prethodna obavijest, ona mora sadržavati detalje svake takve moguće modifikacije koja može biti sadržana u revizorskom izvješću i koja mora biti uključena u godišnje izvještaje i obračune.
19. U tom kontekstu, ocjenjivanje planiranih podataka može postati izuzetno važno i davatelji licence moraju primjenjivati stroge mjere ocjenjivanja u skladu s onima opisanima pod prethodnom točkom 16.

20.03.2009.